

§ 36 Barmenförklaringen

AXEL W KARLSSON:

Ordförande! Jag hade en motion om Barmenförklaringen förra året men den blev tyvärr inte seriöst behandlad i handläggningen. Den blev vanställd, så att jag var tvungen att rösta nej till min egen motion. Nu har jag lagt den här igen, 2015:64, med en liten variation att man skulle inleda en receptionsprocess för en av de repliker som jag fick förra året. Det var just detta att det krävs en receptionsprocess.

Nu har jag fått svar på detta också. Här är faktiskt en väldigt intressant upplysning. Någon har upptäckt eller påstår i varje fall att det finns inslag i Barmenförklaringen som inte är förenligt med Svenska kyrkans bekännelse. Det kan vi inte utreda just nu, men vi kanske får återkomma på den punkten. Jag yrkar i alla fall att min motion ska bifallas. Jag tror nämligen att Barmenförklaringen innehåller mycken potential. Det finns mycket mer att hämta ur den. Den skrevs ju i en speciell situation och det finns många likheter med vår tid. Jag hinner inte utreda det just nu men jag återkommer förmodligen om detta.

Det finns skrivningar i betänkandet som antyder att det här skulle vara en reformert bekännelse. Det är ju helt fel i så fall och det står också i min motion från förra året. Det var hela den evangeliska tyska kyrkan, alltså den reformerta och lutheranerna tillsammans, som beslöt detta 1934 i Barmensynoden. Det är inte bara Karl Barth, den reformerte teologen, som var med och skrev den. Det var faktiskt två lutherska teologer, Hans Asmussen och Thomas Wright, som medverkade i det här. Man räknade upp diverse reformerta kyrkor som har antagit den, men faktum är att varenda luthersk Landeskirche i Tyskland har antagit den och en hel del andra också. Det är bland annat andra kyrkor i u-länder, vilket visar att det finns potential i det här dokumentet.

Jag skulle gärna se att någon gav mig ett svar på frågan om det finns inslag i Barmenförklaringen som inte stämmer med kyrkans lära. Det är i så fall en närmast sensationell upptäckt. Jag hoppas att någon närvarande här kan yttra sig om detta. Har jag missat någonting? Är det något jag inte fattar? Är det någonting de lutherska kyrkorna inte fattar? Tack.

ANDERS NOVAK:

Ordförande! Jag känner inte igen det som Axel W Karlsson säger ifrån våra överväganden i utskottet. Vi har inte talat om några reformerta inslag och inte heller att det skulle finnas inslag i Barmenförklaringen som strider mot vår kyrkas bekännelse. Däremot anser utskottet i sitt betänkande 2015:12 att motionen ska avslås. Vi delar Läronämndens syn i dess yttrande att Barmenförklaringen i sin helhet inte kan antas som uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Vidare noterar vi i utskottet att ingen av våra nordiska systerkyrkor har upptagit Barmenförklaringen bland sina bekännelseskriterier.

Avslag alltså på motion 2015:64 och bifall till utskottet.

AXEL W KARLSSON (REPLIK):

Repliken kan bli kort. Du motsäger ju egentligen dig själv. Det står som ni själva skriver ”att detta inte kan tolkas som att Barmenförklaringen i sin helhet kan antas som uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära”. Då är det väldigt intressant att få veta varför den inte kan det. Kan jag inte få ett svar på den frågan?

BISKOP RAGNAR PERSENIUS:

Ordförande! I Läronämnden har vi hänvisat till det tidigare yttrandet i fjol och vi säger, att det i vissa avseenden inte strider mot Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Men jag vill markera att det när vi har sagt det inte betyder att Läronämnden bejakar att vi ska anta det här som helhet som ett uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Det har inte i första hand att göra med att det skulle innehålla mängder av falsk lära eller någonting sånt. Det har att göra med att det är en specifik kontext antagen i den hårnade situationen med den nazistiska regimen i Tyskland med en speciell politisk situation då man skulle markera kyrkans frihet. Gick man några år längre fram i kampen mot naziregimen var förståelsen för statens egen maktutövning ännu mindre. Den är så bunden till en viss situation att det idag, i en helt annan samhällssituation, gör att det är ganska problematiskt att som helhet anta den som ett uttryck för vår kyrkas tro, bekännelse och lära. Denna tro, bekännelse och lära finns ju alltid i en social kontext och även i en politisk kontext.

Egentligen måste jag, om jag får tillägga för min personliga del, uttrycka min förvåning över varför du har fört upp den här frågan just nu i den situation som vi befinner oss. Vad är det som är överförbart från de tyska kyrkornas värnande av sin integritet i den nazistiska regimen in i vår situation?

AXEL W KARLSSON (REPLIK):

Det är inte så att den är så bunden av sin kontext som du påstår. När den antogs av en massa andra kyrkor skedde det efter kriget. Man gjorde det felet förra året att man bara tittade på så att säga den antinazistiska sidan, att kyrkan värjde sig mot staten. Men det finns faktiskt en annan sida om man läser Barmenförklaringen. Det är att man värjer sig mot att kyrkan lägger sig i alla möjliga politiska detaljfrågor. Där kanske det finns en viss potential idag. Det har ju kyrkan en tendens att göra, vill jag påstå. Man ska ha synpunkter på allting och människor som då inte kan identifiera sig med några synpunkter lämnar kyrkan av fel skäl, tycker jag.

Vi måste alltså se upp med det här lite grand. Förr i tiden räknade man med att människor hade ett eget omdöme. Man talade om den myndiga människan som kunde ta ställning i politiska frågor. Nu verkar det som att man ska anamma kyrkokansliets synpunkter när det gäller allt möjligt. Det är en anledning till att Barmenförklaringen är aktuell nu igen.

BISKOP RAGNAR PERSENIUS (REPLIK):

Ordförande! Genom det yttrandet blev det ju väldigt tydligt varför du tog upp den här frågan. Vad jag då vill säga är följande. I det inledande skedet för de tyska kyrkorna handlade det om att värna rollfördelningen mellan stat och kyrka och inte minst kyrkans frihet och integritet. Den började kränkas på ett väldigt tidigt stadium. Ju längre tiden gick, ju viktigare och viktigare blev det att poängtera att en stat och ett samhälle inte kan ha ett frirum som kyrkan inte ska engagera sig i, för över alltihop handlar det ändå om Guds ord. En stor del av uppgörelsen efter nazitiden för de tyska kyrkorna var just att se tillvaron som en helhet.

AXEL W KARLSSON (REPLIK):

Jo visst var det så, och i det sammanhanget såg man båda riskerna. Man såg risken av att staten förtryckte kyrkan och la sig i kyrkliga frågor, men man såg också risken att kyrkan – och då menades kyrkoinstitutionen, biskopar, kyrkomöte och sådant – lägger sig i politiken för mycket och tar bort ansvaret för de enskilda kristna på det sättet. De

är ju också kyrkan i någon mening. Det fanns en teologi där man väldigt kraftigt underströk att människan har ett politiskt ansvar och vi som är kristna kommer till olika slutsatser i politiska frågor. Det finns inte en kristen uppfattning om allting som man kan föreskriva på någon. Så är det i väldigt många politiska frågor. Detta är en anledning till att jag vill aktualisera Barmenförklaringen, men det är nog inte hela anledningen. Jag tror det finns ännu mer att hämta där för dagens situation. Det hinner jag inte utföra nu, men jag får väl då återkomma så småningom igen. Tack.

BISKOP RAGNAR PERSENIUS (REPLIK):

Ordförande! Jag delar uppfattningen att man utifrån en och samma grundsyn kan komma till delvis olika slutsatser när man ska ta ställning i konkreta frågor, helt klart. Men det som det här gäller är ju, att kyrkan som kyrka har ett ansvar också i det samhälle vi lever och där behöver det naturligtvis finnas ett samspel med den roll som varje enskild kristen människa har utifrån sin tro och sina värderingar. Det jag tycker är väldigt viktigt och som är en problematik i det här är, att kyrkan inte är en sektor skild från de övriga samhället utan vi finns i samhället.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 90.